

Samtale med Dan Stubbergaard (f. 1974)

Akademiraadet (AKR): *Hvad betyder den menneskelige dimension for din arkitektur - de menneskelige relationer, proportioner, sanser og behov?*

Dan Stubbergaard (DS): Arkitektur er en fysisk spejling af samfundet og en målbar indikator på, hvad vi mennesker kan formå lige netop på det tidspunkt og det sted, vi er på planeten, og hvad det er for nogle menneskelige relationer, vi ønsker at opnå via de fysiske rammer, vi skaber for vores liv. Og ikke mindst også for de generationer som skal overtage efter os. Det er jo i virkeligheden det, arkitekturen handler om og kan; at det er noget, vi skal overdrage til de næste generationer.

Arkitektur er noget, vi giver videre, derfor tror jeg, at den menneskelige dimension er meget vigtig at fokusere på i forhold til at skabe en forståelse for, hvorfor god arkitektur er vigtig for "almindelige mennesker", at arkitekturen spiller en aktiv rolle i alle menneskers liv, at arkitekturen kan forbedre menneskers hverdagsliv. Når arkitekturen er god, kan den forbedre de sociale relationer blandt mennesker og være aktiv medspiller i vores liv. Det er vigtigt, om børnene i daginstitutionen har rum med fantastisk dagslys eller at den station, hvor man venter på sit tog hver morgen kl. 7, har en bænk man kan sidde på.

For mig er det arkitektoniske omdrejningspunkt, at vi hele tiden formår at sætte mennesket og den måde, vi ønsker at leve på i spil og husker at stille spørgsmålet om, hvad det er for nogle byrum, bygninger og byer, vi ønsker at give videre til de kommende generationer.

AKR: *Du arbejder ofte med bruger- og borgerinddragelse, har du en metodisk tilgang til det?*

DS: Inddragelse er en kernebestanddel for mig i min praksis. Hvis man skal lykkes med at lave god arkitektur, så handler det om at skabe et tillidsfuldt rum, hvor alle parter, der er med til at skabe et byggeri, grundlæggende har tillid til hinanden. Min erfaring som arkitekt er, at det er umådeligt svært at lave god arkitektur, hvis dette tillidsrum ikke opbygges.

Jeg holder meget af en af mine meget gode bygherrers mantra, der relaterer sig til forholdet mellem arkitekten og bygherren. Han siger, at han aldrig vil bruge arkitekter, som ikke giver modspil, og at de gerne må være lidt tossede, ellers bliver det for kedeligt.

Der skal være konflikter og friktion, og der skal være kant, men man skal også kunne komme godt ud på den anden side. Det handler om, at man som arkitekt både skal være dygtig til at rådgive og have en stærk faglighed, men også kunne formå at lytte. Det er hele tiden en balance mellem den stærke faglighed, det at kunne lytte og forstå, og at have en dialog, som skal være i spil for at kunne skabe relevant arkitektur for de mennesker, som skal overtage og bruge et byggeri, eller for den sags skyld et byrum eller en bydel. Det der er fantastisk ved at være arkitekt, og som jeg virkelig nyder er, at man har en kontaktflade med rigtig mange forskellige mennesker. Hvis man skal lykkes som arkitekt, er en af de vigtigste egenskaber at være god til at have en dialog og skabe tillid og rum omkring den meget store ting, at man skal bygge et hus, og man har ansvar for rigtig mange penge osv. Det gør man både i en dialog med børnehavedederen og børnehavepædagogerne og de velhavende mennesker, som tjener utroligt mange penge på at bygge i vores byer, og filantropiske mennesker, som gerne vil gøre en forskel og håndværkeren på byggepladsen, som man lige skal have til at gå den ekstra meter for at gøre det endnu bedre. Det er hele den menneskelige berøringsflade, som jeg synes, er en stor gave man får som arkitekt. Man har en stor kontaktflade, og man skal som arkitekt være ret god til at skabe det tillidsrum med håndværkeren på pladsen og fondsdirektøren og børnehavepædagogen eller developeren, der kommer i en dyr bil og håber både på, at man kan bygge noget godt, men også at de tjener en hulens masse penge på det vi laver. Så det er jo ekstremt alsidigt, og det er også det, jeg synes er vigtigt. Og alle projekter - alle dialoger - er vigtige i den sammenhæng for mig, og det er det, der gør ens arbejdsliv spændende og relevant.

AKR: *I motivationen står der, at din tegnestues projekter har "en karakteristisk holdning" mere end "en karakteristisk stil" – kan du genkende det og i så fald uddybe det?*

DS: Jeg er meget glad for den iagttagelse, der ligger i det spørgsmål, for det er noget, der ligger mig meget på sinde. Jeg har aldrig rigtig været interesseret i eller forsøgt at tillægge min arkitektur en særlig stil, snarere tværtimod. Det har hele tiden været vigtigt at bevæge sig væk fra noget, som kan fastholde én i en bestemt tilgang, metodik eller en bestemt stil. Det er min holdning, at det vil hæmme vores kreative udvikling. Det, der driver vores arkitektoniske holdning, er hvert enkelt steds udfordringer, hvert enkelt steds potentialer, hvert steds materialekarakteristika, en historie, en social sammensætning, en kultur, der går ind og poder vores arkitektur. Det kan man også godt se, i det jeg har været med til at bygge. Indtil videre er der ret stor diversitet i det vi gør. Og det er mere hvert enkelt sted og hvert enkelt byggeris særlige beskaffenhed, der bestemmer, at det ser ud, som det gør og ikke så meget en særlig stil, man lægger ned over det som arkitekt.

Dog er der mange, som ønsker at lægge Cobes arbejder i en særlig kasse som udtryk for en særlig generation, en stil eller en tilgang. Det har jeg altid fundet umådeligt uinteressant. Vi forsøger at frigøre os fra alt det, og det er ikke noget, jeg eller mine kollegaer på tegnestuen bruger meget krudt på at diskutere.

AKR: *Hvad er de væsentligste værdier for dig i dine arkitektoniske projekter? Hvad har du fokus på, når du vil lave god arkitektur til mennesker, og hvordan er dine arkitektoniske projekter med til at give identitet til et sted?*

DS: Grundlæggende synes jeg, at hvis man skal lykkes som arkitekt, så skal man som minimum formå at bibringe det sted, man arbejder med en højere værdi dvs. skabe en større kvalitet end det, der var før. Jeg taler nogle gange om "ligestyldighedens arkitektur", som jeg synes, vi skal være meget bedre til at diskutere. Hvis vi som arkitekter ikke formår at bibringe et særligt sted en øget kvalitet, gøre det til et bedre sted for mennesker, skabe en bedre sammenhæng med helheden, kunne løse en særlig problemstilling, overraske og give noget ekstraordinært til et sted, så har vi fejlet, og så bør man egentlig ikke bygge. Det er en helt grundlæggende præmis at bibringe et særligt sted noget mere, end det der var i forvejen. Det er en ting, jeg hele tiden spørger mig selv om; gør vi det godt nok, og bibringer vi noget bedre, end det der var før? Og hvis vi ikke kan formå det, så skal vi lade være.

AKR: Hvilken betydning har ordene fællesskab, velfærd og bæredygtighed i din arkitektur?

DS: Fællesskabet og de sociale sammenhænge har nok været det vigtigste, vi har arbejdet med i de sidste mange år. Men for ca. halvandet år siden blev jeg udspurgt benhårdt og kritisk om, hvorvidt Cobe overhovedet arbejdede med bæredygtighed. Jeg kom hjem på tegnestuen efter det møde og udråbte det til at være dag nul. Derefter skulle alt være anderledes.

Den holistiske tilgang til bæredygtighed er virkelig præsent, når vi tegner projekter. Vi har i løbet af det sidste år stort set kun afleveret arkitektkonkurrencer med træbyggeri. Den måde vi arbejder med arkitekturen på, er helt klart ud fra de bæredygtige præmisser i forhold til genanvendelighed, cirkularitet, design-for-disassembly, CO₂-regnskabet i byggeriet og så selvfølgelig det holistiske, som peger på to begreber i FN's 17 verdensmål, nemlig det sociale og det at kunne skabe nogle fællesskaber. Det er to vigtige parametre, når vi arbejder med arkitektur.

Jeg ser frem til de næste ti år med ærefrygt. Vi er kommet langt på de halvandet år, siden det jeg kalder for dag nul, men vi har stadig lang vej endnu. Vi har bl.a. oprettet en bæredygtighedsenhed på tegnestuen, som udelukkende arbejder med indhentning af viden og etablerer tværfaglige samarbejder. Og vi har bygget superhurtige ladestationer til elbiler i træ og har flere træbyggerier på tegnebrættet – bl.a. et CO₂-neutralt Science Museum i Sverige og et campusbyggeri for Adidas i Tyskland.

AKR: *Hvad ser du som de største udfordringer for byggeri og byplanlægning i dag?*

DS: Det er, om vi kan formå at ændre måden, vi bygger og planlægger på i dag til en radikal anderledes måde at gøre det på i morgen. Hvis vi ikke kan formå det, så skaber vi nogle utroligt store udfordringer for os selv i forhold til de klimaforandringer, planeten står overfor. Det er den dagsorden, der overskygger alt andet. Og der er vi godt på vej med nogle ting, og vi har umådeligt langt igen med nogle andre ting.

AKR: *Dine projekter beskrives som "fremadskuende arkitektur" i motiveringen – hvad arbejder du med i øjeblikket og hvilke tematikker forudser du vil præge tegnestuens projekter i de kommende år?*

DS: Man bliver glad for at få påhæftet ord som "fremadskuende arkitektur", for det er én af de ting jeg synes er utroligt vigtigt og som gør det interessant. Det er noget, der hele tiden motiverer en ved at være arkitekt; det at hjælpe og at kunne bibringe måder at leve på, på en anden måde end det man tænker er normen, eller det der er den gængse måde at bygge på. Ved hele tiden at skubbe tingene nye steder hen, og det er det, som i mine øjne, rigtig god arkitektur og gode arkitekter igennem tiderne har været dygtige til; at skubbe samfundet fremad og hele tiden anvise at vi godt kan gøre tingene på andre måder. Jeg synes, det er vigtigt hele tiden at holde fast i at prøve at skabe fremadskuende arkitektur og ikke lave bagudskuende arkitektur, der nok til tider er det sikreste og det pæne. Det er en vigtig præmis for mig, og også det der gør, at jeg er motiveret hver dag, når jeg vågner og står op om morgenen og er glad for at være arkitekt.